

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя
доктору економічних наук, професору
Якимишин Лілії Ярославівні

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора
Фаловича Володимира Андрійовича
на дисертаційну роботу **Кутка Тараса Ігоровича**
«Механізми підвищення ефективності управління ланцюгами постачання
релокованих підприємств», подану до захисту на здобуття
наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Рецензію подано за результатами ознайомлення із текстом дисертаційної роботи, опублікованих наукових праць, документів, які підтверджують впровадження результатів дисертації Кутка Тараса Ігоровича, підготовка якої здійснювалась на кафедрі економіки та фінансів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

1. Актуальність теми дисертації та зв'язок з науковими напрямками, темами.

Актуальність теми дисертації Кутка Т. І. обумовлена її безпосередньою кореляцією з критичними трансформаціями, яких зазнає національна економіка внаслідок воєнної агресії. Автор слушно зауважує, що вимушена релокація бізнесу спричинила деструкцію традиційних виробничо-логістичних моделей та докорінну зміну просторової організації бізнес-процесів, що потребує формування нової теоретико-методичної парадигми управління ланцюгами постачання. Науковий пошук дисертанта зосереджений на розв'язанні

суперечності між необхідністю збереження життєздатності релокованих підприємств та дефіцитом інструментарію для оперативного відновлення їхньої логістичної стійкості у середовищі високої невизначеності.

Автор аргументовано доводить, що в умовах системної нестабільності традиційні методи менеджменту втрачають ефективність, а стратегічне значення ланцюгів постачання виходить за межі суто операційних логістичних функцій. Актуальність дослідження підсилюється авторським підходом до використання цифрових технологій як засобу забезпечення гнучкості та прозорості потокових процесів, що є критично важливим для інтеграції українських суб'єктів господарювання у глобальні мережі створення вартості.

Таким чином, розроблення механізмів підвищення ефективності управління ланцюгами постачання релокованих підприємств є стратегічно важливим завданням, від розв'язання якого залежить темп відновлення промислового потенціалу та загальна стійкість економічної системи України.

Тема дисертаційної роботи Кутка Тараса Ігоровича відповідає освітньо-науковій програмі 073 «Менеджмент» третього рівня вищої освіти Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Дисертаційна робота виконана у відповідності до планів науково-дослідних робіт Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя в рамках наукового дослідження кафедри економіки та фінансів за темою «Сучасні фінансово-економічні системи України: новітні тренди забезпечення стійкості та ефективного управління» (2024-2027 рр., державний реєстраційний номер 0124U003478).

2. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи.

У дисертаційній роботі Кутка Т. І. отримано наступні наукові результати:

– вперше розроблено інтегровану економіко-математичну модель оцінювання ризиків управління ланцюгами постачання релокованих підприємств, яка базується на поєднанні трьох аналітичних індикаторів: інтегрального індексу ефективності (CEI), індексу близькості до ідеального стану (за методом TOPSIS) та відстані Махаланобіса. Це дозволило сформулювати

агрегований індекс ризику (RI_t), що одночасно враховує ефективність, стабільність та відхилення від еталонних значень. Застосування ентропійного принципу ваг забезпечило об'єктивність результатів на основі реальних даних звітності;

– удосконалено алгоритм ідентифікації драйверів ризику, заснований на ранжуванні показників за їхнім «штрафним внеском» в індекс RI_t. Підхід дозволяє менеджменту перейти до проактивного управління через точковий вплив на найбільш критичні вузли ланцюга постачання;

– удосконалено методику оцінювання ефективності ланцюгів постачання, яка інтегрує фінансові індикатори з параметрами адаптивності та цифровізації. Використання правила Фішберна дозволило узгодити стратегічні цілі релокації з оперативними можливостями бізнесу;

– удосконалено науково-методичний підхід до аналізу трансформації управління, що дозволив встановити закономірності між цифровою зрілістю та результативністю підприємств. Доведено роль релокації як каталізатора переходу до інтегрованих моделей управління, що підвищують організаційну стійкість;

– набули подальшого розвитку теоретичні засади функціонування ланцюгів постачання в умовах воєнного стану, де їх трактують як адаптивні системи, що інтегрують економічні та технологічні компоненти для збереження життєздатності бізнесу; понятійно-категоріальний апарат, зокрема уточнено дефініції «релоковане підприємство» та «стійкість ланцюга постачання», що дозволило комплексно поєднати просторові, організаційні та цифрові аспекти управління.

Представлені результати та висновки дисертаційної роботи отримані автором самостійно.

Здобувач самостійно опрацював нормативно-правові акти України; наукові праці українських та зарубіжних науковців, які присвячені проблемам управління та оптимізації ланцюгів постачання релокованих підприємств; інформацію на офіційних веб-сайтах досліджуваних підприємств та їх

статистичну звітність; документи міжнародних організацій; державні, регіональні та міжнародні програми.

3. Практична цінність одержаних результатів.

Практичне значення отриманих в дисертації результатів реалізується на:

– мікрорівні: впровадження економіко-математичної моделі та цифрових механізмів управління ланцюгами постачання дозволяє керівникам релокованого бізнесу здійснювати моніторинг стійкості ланцюгів у реальному часі, ідентифікувати драйвери ризику, мінімізувати операційні витрати та підвищити адаптивність бізнес-моделей;

– мезорівні: методичні розробки дисертанта є підґрунтям для формування регіональних програм підтримки релокованого бізнесу, розвитку логістичних хабів та індустріальних парків, що сприятиме відновленню виробничо-збутових мереж у постраждалих регіонах;

– макрорівні: результати дослідження можуть бути використані при розробленні державної стратегії підтримки релокації, модернізації транспортної інфраструктури та цифровізації логістики, що посилить економічну стійкість України та її інтеграцію у глобальні ланцюги створення вартості.

Практичне значення дисертаційної роботи підтверджується впровадженням результатів дослідження в діяльності ТОВ «ТД «Дельта» (довідка від 17.09.2025 р. №17092025/1), Департаменту економічного розвитку Тернопільської обласної військової адміністрації (довідка від 22.01.2026 р. № 02/1-18/160) та ТОВ «Техно-Друк» (довідка від 27.01.2026 р. № 27).

Окрім того, наукові результати впроваджено у навчальний процес Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя під час викладання дисциплін «Логістика» (довідка від 09.02.2026 р. № 2/28-189), «Цифрова логістика», «Прикладна економіка», «Економіка підприємства» (довідка від 09.02.2026 р. № 2/28-188).

4. Повнота викладу наукових положень та результатів в опублікованих працях, дотримання вимог академічної доброчесності.

Основні положення дисертації висвітлено у 15 публікаціях, з них 5 – статті у наукових фахових виданнях України та 10 публікацій за матеріалами міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Таким чином, щодо кількості та якості публікацій виконано вимоги «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022.

Представлені здобувачем публікації повністю відображають зміст дисертації.

Публікація результатів дисертаційної роботи у фахових виданнях є елементом підтвердження відсутності порушень академічної доброчесності. Вся інформація в роботі отримана з використанням опублікованих результатів інших дослідників, оформлена належним чином та містить посилання на джерела літератури. В цілому, у дисертаційній роботі Кутка Тараса Ігоровича порушень академічної доброчесності не виявлено.

5. Ступінь обґрунтованості та достовірність сформульованих в дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій.

Положення, висновки та рекомендації, які містяться в дисертаційній роботі, викладені належним чином і обґрунтовані з використанням сучасних наукових методів й підходів, достовірних емпіричних даних, економічних розрахунків.

Дослідження проблематики спрямоване на теоретичне обґрунтування та розроблення прикладних механізмів підвищення ефективності управління ланцюгами постачання релокованих підприємств до умов воєнної нестабільності шляхом впровадження цифрових технологій та інструментарію ризик-орієнтованого управління та базується на положеннях і висновках

економічної науки, наукових працях українських і зарубіжних вчених, а також нормах чинного законодавства України.

Для наочного викладу основних результатів дисертаційної роботи подано таблиці, рисунки та графіки, які комплексно доповнюють результати проведеного дослідження.

Високий ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків дисертації Кутка Т. І. підтверджується коректним застосуванням методологічного апарату, позитивною апробацією результатів на міжнародних і всеукраїнських конференціях, а також наявністю довідок про практичне впровадження. Матеріали дослідження пройшли фахову експертизу на наукових семінарах кафедри економіки та фінансів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, де отримали позитивну оцінку.

Оцінка змісту дисертації.

Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів основної частини, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи складає 367 сторінок, з яких основний текст дисертації – 187 сторінок. Дисертаційна робота містить 187 позицій списку використаних джерел та 23 додатки.

У вступній частині дисертаційної роботи обґрунтовано актуальність теми дослідження та її зв'язок з сучасними науковими напрямками й програмами розвитку. Автором чітко сформульовано мету та завдання роботи, визначено об'єкт та предмет дослідження, розкрито елементи наукової новизни та практичне значення отриманих результатів, а також подано інформацію про особистий внесок здобувача, апробацію результатів і публікації за темою дисертації.

У першому розділі автором досліджено еволюцію концепцій SCM, виокремлено перехід від суто логістичного підходу до архітектури, орієнтованої на стійкість та гнучкість, визначено роль цифровізації як ключового імперативу, що дозволяє забезпечити високу технологічність управління та долати розриви в ланцюгах постачання. Здобувачем ідентифіковано релокацію не просто як

переїзд, а як складну стратегічну трансформацію бізнесу в кризовий період, а також уточнено понятійний апарат, зокрема дефініції «релоковане підприємство» та «стійкість ланцюга постачання», адаптувавши їх до умов воєнного стану.

У другому розділі проаналізовано місце України у глобальних ланцюгах створення вартості та вплив воєнних дій на зміну логістичних маршрутів. Здобувачем проведено порівняльний аналіз діяльності чотирьох релокованих підприємств (ТОВ «ТД «Дельта», ТОВ «Гуалапак Україна», ТОВ «ЗЗКМ», ТОВ «Техно-Друк»), виявлено різні моделі їхньої адаптації. У цьому розділі також здійснено кількісну оцінку ефективності їхнього функціонування, що дозволило встановити чинники, які найбільше впливають на результат: цифрова зрілість, швидкість відновлення зв'язків та фінансова ліквідність.

У третьому розділі представлено власні наукові розробки автора та результати їхнього моделювання. Зокрема, запропоновано методичний підхід до інтегрального оцінювання ефективності управління ланцюгами постачання, який поєднує кількісні показники з якісними (рівень цифровізації, гнучкість), використовуючи правило Фішберна для визначення вагомості індикаторів. Проведено практичну апробацію розробленого підходу, довівши його дієвість для діагностики стану релокованого бізнесу. Автором розроблено економіко-математичну модель управління ризиками на основі методу TOPSIS та відстані Махаланобіса, яка дозволяє не лише визначити загальний рівень ризику (індекс RIt), а й виокремити «штрафні внески» конкретних драйверів ризику, що забезпечує можливість переходу до адресного та проактивного управління стійкістю ланцюгів постачання.

У висновках дисертаційної роботи узагальнено результати дослідження, які характеризуються науковою новизною та практичним значенням. Основні теоретичні та практичні результати дослідження оприлюднено у наукових фахових виданнях та міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також апробовано в діяльності ряду підприємств-баз дослідження та Департаменту економічного розвитку Тернопільської обласної військової адміністрації.

У додатках дисертаційної роботи наведено довідково-ілюстративні матеріали, які доповнюють і розширюють основний зміст дослідження, а також представлені довідки про впровадження її результатів.

6. Відповідність дисертаційної роботи вимогам МОН України.

Дисертація в цілому належним чином структурована, витримано логічну послідовність викладу теоретичних положень, підтверджених практичним матеріалом і узагальненням у наукових публікаціях. У дисертації продемонстровано самостійний авторський підхід в контексті вирішення поставленого наукового завдання. Відповідно, дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, яке написано з використанням термінології галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

За змістом, оформленням, важливістю та глибиною вирішення наукових проблем подана дисертаційна робота Кутка Тараса Ігоровича повністю відповідає вимогам спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

7. Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

Робота є самостійною науковою працею, в якій викладено авторський підхід щодо проблематики дослідження. Попри те, має місце низка питань дискусійного характеру:

1. У першому розділі дисертації, поряд із ґрунтовним аналізом класичних підходів, вбачаю доцільним подальший розвиток теоретичних засад вибору локації з урахуванням сучасних реалій. Зокрема, заслуговує на увагу глибше обґрунтування поняття «вимушеної локації», оскільки в умовах воєнного стану безпековий фактор часто стає пріоритетним порівняно з традиційними принципами економічної оптимізації.

2. У другому та третьому розділах, при обґрунтуванні моделі моніторингу ланцюгів постачання, перспективним напрямом дослідження може стати деталізація управлінських рішень відповідно до масштабів бізнесу. Це дозволило б адаптувати запропоновані алгоритми для потреб малого

підприємництва, забезпечуючи баланс між складністю математичного апарату та економічною доцільністю впровадження ІТ-рішень.

3. При оцінюванні результативності запропонованих механізмів у третьому розділі автор міг би додатково акцентувати увагу на «ефекті адаптаційного лагу». Впровадження індикаторів, що враховують часовий розрив між управлінським впливом та результатом, дозволило б ще чіткіше виокремити внесок авторських розробок на фоні загальноринкових тенденцій відновлення економіки.

4. Запропонована модель оцінювання ефективності могла б бути доповнена аналізом процесів зворотної логістики (рекламації, екологічна переробка). Враховуючи європейський вектор розвитку досліджуваних підприємств, врахування витрат на рециклінг та зворотні потоки сприятиме ще більш точному прогнозуванню загального рівня логістичних витрат.

5. Сформовані стратегічні пріоритети створюють підґрунтя для подальшого моделювання сценаріїв підвищеної мобільності та «де-релокації». Варто звернути увагу на розроблення алгоритмів щодо можливого повернення бізнесу на деокуповані території або повторного переміщення, що дозволило б розширити стратегічний інструментарій забезпечення гнучкості підприємств у динамічному середовищі.

Проте, наведені дискусійні положення та окремі зауваження не знижують позитивної оцінки теоретичної, методичної та практичної цінності дисертаційної роботи, адже вони мають безперечно корисне значення як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Висновки щодо дисертації в цілому

Дисертаційна робота Кутка Тараса Ігоровича на тему «Механізми підвищення ефективності управління ланцюгами постачання релокованих підприємств» засвідчує, що дослідження є завершеною та цілісною науковою працею, виконаною на високому науковому рівні.

Отримані результати дисертаційної роботи відповідають освітньо-науковій програмі підготовки докторів філософії за спеціальністю 073

«Менеджмент» (галузь знань 07 «Управління та адміністрування») та чинним вимогам Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022.

На основі вищевикладеного, вважаю, що дисертант Кутко Тарас Ігорович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри промислового маркетингу
Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

 Володимир ФАЛОВИЧ

